

Stortingets justiskomite
v/ Olav Gunnar Ballo
Stortinget
0026 Oslo

Vår referanse: 45/06-401

Deres referanse:

Dato: 29.mars 2006

DYREMISHANDLING STRAFFERAMMER OG STRAFFEREAKSJONER

I forbindelse med dom avsagt i en dyremishandlingsak i Narvik fikk vi igjen bekreftet det skremmende lave straffenivået for slike handlinger. Den tiltalte fikk 45 dager betinget fengsel for å blant annet ha tapet fast 13 andunger til en togskinne, for så å filme da de ble overkjørt. Han hadde også kjørt bilen sin inn i en flokk med kyr og mishandlet kuene med å putte stokker i anus ets. Også disse handlingene ble filmet. Personen ble også dømt for andre lovbrudd, blant annet narkotikaovertrødelser og man kan anta at mye av straffen ble nedlagt på bakgrunn av dette.

Dyremishandling og vanskjøtsel av dyr er et nedprioritert felt hos det offentlige, politi og påtalemyndighet. Mishandling påtales sjelden og straffenivået er lavt. I Norge har dyr fremdeles status som ting. Et minimum er å legge seg på nivå med EU og karakterisere dyr som følende individer. I 2000 ble strafferammene hevet fra maksimum ett til tre år. Dette har dog ikke gjenspeilet seg i strengere reaksjoner. Få saker blir i utgangspunktet anmeldt politiet og majoriteten av disse blir henlagt. Av det fåtall som går videre til domstolene er reaksjonene milde, ofte gitt i form av bøter eller korte betingede fengselsdommer.

Man kan spørre seg om slike saker blir tatt på alvor av påtalemyndigheten. Hvis tortur og drap av en rekke dyr ikke fører til annet enn en kort betinget dom hva skal da til for at overgriperen skal bli idømt dom i øvre del av strafferammen?

Dyremishandling er lite forsket på i Norge. Kriminolog Guri Larsen har gjennomført den eneste norske rapporten på dette område. Rapporten er fra 2002 og viser at det fremdeles er flere ubesvarte spørsmål innen fagområdet. Spørsmålene som reiste seg var blant annet hvem som mishandler og hvorfor mishandling skjer. Dette kan være til stor hjelp i det forebyggende arbeidet.

Henleggelse

De fleste anmeldelser blir henlagt og av det fåtall av saker som blir prøvet i retten er straffereaksjonene lave. En undersøkelse utført av Guri Larsen viser at i 1999 henla Oslo politiet 75 % av anmeldte forhold. Av den prosentandelen hvor det ble gitt reaksjon var nesten halvparten av reaksjonene gitt for brudd på andre deler av lovgivningen, og ikke for selve dyremishandling. En oversikt over samme politidistrikts saker i perioden 1995-2000 ble det 68 av 82 anmeldte saker henlagt.

Dyrebeskyttelsen Norge har erfart samme tendens iht. saker vi har anmeldt opp gjennom årene. Mørketallene er store. Mange dyremishandlingssaker blir aldri anmeldt verken til politiet eller dyrevernemnda.

Lave strafferammer

I Norge har man en øvre strafferamme på tre år for mishandling av dyr etter dyrevernsloven. Vi har eksempler på grove overgrep, langvarig dyremishandling, tortur, drap og seksualisert vold av dyr. Som oftest blir det gitt en lav bot, enkelte tilfeller betinget fengsel og i ytterst få tilfeller ubetinget dom. Gjerningspersonen kan miste retten til å holde dyr. Dette skjer imidlertid sjelden og ofte kun for en begrenset periode og for et enkelt dyreslag. Det utøves dog ingen kontroll på at mennesker som mister retten til å holde dyr faktisk ikke skaffer seg nye dyr. Dette medfører nok en uthuling av straffereaksjonene. Videre er det et stort problem at personer som blir fradømt retten til å holde en dyreart, fritt kan holde andre. Hvis man er dømt for mishandling eller vanskjøtsel av for eksempel kuer og miste retten til å drive med storfe, kan personen til tross for dette straks begynne produksjon av småfe, pelsdyr eller andre dyrearter. Det er heller ingen automatikk i at de mister retten til å holde kjæledyr. Det er av stor betydning at personer som mister retten til å holde dyr mister retten til å holde *alle* dyrearter.

Det er i dag kun mulig å miste retten til å holde dyr gjennom dom. Dyrebeskyttelsen Norge ønsker at denne reaksjonen legges til forvaltningsnivå og dermed overtas av Mattilsynet. Dette vil forenkle og gi raskere saksgang. I dag kan det ta både måneder og år før mishandlingssaker kommer opp for retten.

Spesielt viktig er det at straffereaksjonene også samsvarer med antall dyr som er blitt mishandlet og vanskjøttet. I de fleste dyretragedier som rammer produksjonsdyr kan det være flere hundre og noen ganger tusenvis av individer som rammes.

Politiet og påtalemyndighetens kompetanse – Dyrepoliti

Politiet mangler kompetanse når det gjelder å behandle dyrevernsaker. Dette gjelder både mishandling av kjæledyr, men kanskje i ennå større grad vanskjøtsel og mishandling av produksjonsdyr. Det er per i dag ingen spesialutdannelse i henhold til politiet og håndtering av dyrevernsaker. Dyrebeskyttelsen Norge ønsker at det skal utvikles egne kurs for polititjenestemenn for spesielt å lære om dyremishandlingssaker. Det bør her inngå opplæring og undervisning fra blant annet veterinærer, etologer, dyrevernsorganisasjoner, kriminologer etc. Det bør bli undervist i blant annet typiske situasjoner hvor mishandling oppstår, tegn på mishandling og vanskjøtsel, ulike motiver for mishandling, gjennomgåelse av gjerningsmannprofil, samt bevisinnsamling. Det bør videre også utvikles en egen spesialenhet for dyremishandlingssaker, som har den riktige kompetanse og ikke minst engasjement. Manglende påtale og lave straffer kan vitne på at slike saker ikke er prioritert og anses som mindre viktige. Det blir sjelden satt i gang etterforskningskritt i dyrevernsaker.

Dyrevernemnda er det offentlige organet som skal ivareta dyrevelferden i Norge. Også i nemndene finner man store kompetansemangler i tillegg til manglende økonomiske ressurser.

Det finnes derfor ikke et offentlig organ som tilfredsstillende kan ivareta dyrevelferden, reagere på mishandlingssituasjoner eller forebygge fortsatt mishandling.

Nasjonalt register over personer som har mistet retten til å holde dyr.

Det foreligger ingen nasjonale registre over mennesker som tidligere er dømt for dyremishandling og har mistet retten til å holde dyr. I dag er det da relativt enkelt for disse personene og skaffe seg nye dyr og fortsette som før. Ved å opprette et slikt register kan myndigheter, politi og dyrevernemnder lettere ha oversikt over overgripere som gjentatt bryter loven. Svenske myndigheter har foreslått et slikt register i Sverige. Forslaget går ut på at det registres en beskrivelse av dyremishandlingen, bostedskommune, samt hvilken tidsperiode forbudet mot å holde dyr gjelder. På denne måte kan man enklere sjekke om forbudet blir overholdt. Dyrebeskyttelsen Norge oppfordrer til at et slikt register opprettes i Norge.

Sammenheng mellom dyremishandling og vold mot mennesker

Amerikanske undersøkelser viser at et flertall av personer som begår grove overgrep mot mennesker tidligere har begått overgrep mot dyr. En undersøkelse viste blant annet at av voldelige kriminelle hadde 50 % tidligere begått alvorlig dyremishandling. Til sammenlikning hadde kun 6% av lovlidige borgere tilsvarende bakgrunn. Den amerikanske psykiaterforeningen *American Psychiatric Association* regner dyremishandling som et av diagnosekriteriene for adferdsforstyrrelse.

Dyremishandling har også vist seg å være en indikasjon på at det også blir begått vold mot andre medlemmer i husstanden. I 1997 viste en undersøkelse gjort i de 50 største kresesentrene i USA at 85 % av kvinnene, samt 63 % av barn som var offer for familievold fortalte om mishandling av dyr. Vold og drap av kjæledyret er også i flere tilfeller brukt som pressmiddel av overgriperen.

En amerikansk undersøkelse fra 1998 viser at det i familier som var offer for familievold og som også hadde husdyr rapporterte 32 % at et eller flere av barna i familien selv hadde skadet eller drept et dyr. Dette bekrefter resultater av andre undersøkelser utført på 80- og 90-tallet..

Dyresex

Det er bred enighet i samfunnet om at seksuell omgang med dyr er en uakseptabel handling. I 1972 ble forbudet mot å ha seksuell omgang med dyr fjernet da sodomiparagrafen ble opphevet.. Dette tilsier at det i dag ikke er ulovlig å ha seksuell omgang med dyr i Norge. Dyrevernløven har ikke spesielt forbud mot seksuell omgang med dyr, kun forbud mot å påføre dyr unødig lidelse. Dyrebeskyttelsen Norge ser dette som absolutt uakseptabelt. Både seksuell omgang og seksualisert vold mot dyr må gjøres ulovlig. Dette gir, ikke mist, en viktig signaleffekt.

Mishandling, vanskjøtsel og seksuell omgang med dyr er et utbredt problem i Norge. Praksis viser at disse handlingene ikke blir tatt seriøst, verken av dyreverns- eller påtalemyndighetene. Storparten av anmeldelsene og bekymringsmeldinger blir henlagt. I de tilfellene det blir gitt reaksjoner er det i hovedsak i form av lave bøter eller i meget korte betingede fengselsstraffer. Ofte får mishandler og vanskjøtter gang på gang nye sjanser til å begå overgrep. Vi håper med denne

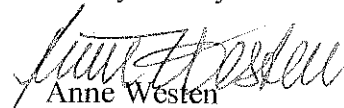

NORGE
etablert 1859

henvendelsen å vise at dette er et reelt problem som må bli tatt alvorlig. Norge har i flere år hevdet at vi skal være verdens beste land når det gjelder dyrevern og velferd. Slik kan vi ikke beskrive dagens situasjon.

Det vedlegges eksempler på diverse avgjørelser fra de siste årene, samt uttalelser og avisartikler vedrørende temaet. Dette til orientering.

Med vennlig hilsen
for Dyrebeskyttelsen Norge

Anne Westen
nestleder

Jannicke Gram
juridisk rådgiver